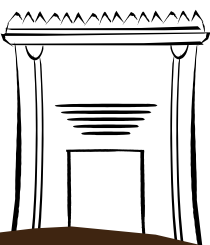

טיפ טיפה מקדש

ליל הסדר

- **"ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן". תנא, אותו היום נטל עשר עטרות. ראשון למעשה בראשית. (לפי השיטה בה נברא העולם בר"ח ניסן) ראשון לנשיאים. ראשון לכהונה. ראשון לעבודה. ראשון לירידת האש. ראשון לאכילת קדשים. ראשון לשכון שכניה. ראשון לברך את ישראל. ראשון לאיסור הבמות. ראשון לחדשים" (שבת דף פז עמוד ב) היום, בראש חודש ניסן, לפני 3328 שנה הוקם לראשונה המשכן והחלה מציאות חדשה בעולם. שבועיים אח"כ הוקרב קרבן הפסח הראשון.**
- **"אין שוחטין את הפסח על היחיד, דברי רבי יהודה. ורבי יוסי מתיר. אפלו חבורה של מאה שאין יכולין לאכול כזית, אין שוחטין עליהן. ואין עושין חבורת נשים ועבדים וקטנים" (משנה מסכת פסחים פרק ח) קרבן הפסח נעשה בחבורה, קובץ אנשים המתאחדים יחד לקניית הקרבן ואכילתו. התנאי היחיד למספר האנשים בחבורה הוא שכל אחד מהם מקבל לפחות כזית מהקרבן. בחג הפסח כל עם ישראל עולה לרגל ונוצר עומס בבית המקדש. ההתקבצות לחבורות מפחיתה את העומס, כיוון שכל חבורה שולחת נציג אחד בלבד לבית המקדש על מנת להקריב את הקרבן.**
- **"על מצות ומררים יאכלהו (שמות), ופסח נאכל על השבוע, כדתנן אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן" (רש"י פסחים דף מ/א) בניגוד לקרבן הפסח, למצות ומרורים אין צווי בנפרד. מכאן אנו למדים שהמצווה העיקרית היא אכילת הפסח. את הפסח צריך לאכול לשובע, כלומר צריך לאכול כשאנחנו שבעים. זאת בכדי להראות שאנחנו לא אוכלים את הפסח לתאבון אלא בכדי לקיים מצווה. בנוסף אין לאכול אחר הפסח כלום, על מנת שישאר טעם הפסח בפינו. בימינו מכיוון שאין לנו בית מקדש אנו שמים את הזרוע בצלחת הסדר ואוכלים את האפיקומן, זכר לקרבן הפסח.**
- **"חגיגה הבאה עם הפסח נאכלת תחילה כדי שיהא פסח נאכל על השבע" (תוספתא מסכת פסחים פרק ה') כולנו יודעים לומר שהביצה היא זכר לקרבן חגיגה, אך מהו קרבן חגיגה? מדובר בקרבן רשות שמקריבים במקדש לפני זמן הקרבת קרבן הפסח, כדי שיהיה מספיק בשר לאכילה לכל הסועדים. אבל למה ביצה? נראה מחר.**
- **משחרב בית המקדש, תקנו חכמים שיהיו על השלחן בשעת אמירת ההגדה שני מיני תבשילין, אחד זכר לקרבן פסח, ואחד זכר לקרבן חגיגה.. והשני יהיה ביצה, משום דביצה בלשון ארמי ביעא, כלומר דבעי רחמנא למפרק יתנא דרעא מרממא. (שרצה ה' לפדות אותנו בזרוע נטויה) (קיצו"ש סימן קיח) מדוע להניח ביצה זכר לקרבן חגיגה? מצד אחד אי אפשר להניח בשר, שכן הזרוע כבר מסמלת את קרבן הפסח. בנוסף, הביצה העגולה מסמלת אבלות (כפי שנהוג בערב ט' באב), כך ברמז אנו מזכירים את הצער על חסרון המקדש. חז"ל גם מצאו רמז במילה ביצה שמתורגמת מארמית 'ביעא' והיא מילה נרדפת ל'רצון'. אנו רוצים שה' יגאל אותנו.**

טיפ טיפה מקדש

ליל הסדר

- **"כמה מעלות טובות למקום עלינו: שהוציאנו ממצרים, ועשה בהם שפטים, ועשה באלהיהם, והרג את בכוריהם, ונתן לנו את ממונם, וקרע לנו את הים, והעבירנו בתוכו בחרבה, ושקע צרינו בתוכו, וספק צרכנו במדבר ארבעים שנה, והאכילנו את המן, ונתן לנו את השבת, וקרבונו לפני הר סיני, ונתן לנו את התורה, והכניסנו לארץ ישראל, ובנה לנו את בית הבחירה" (מתוך ההגדה)** כמה מעלות טובות יש? חמש עשרה מעלות. נשמע מוכר? נכון, בכניסה לעזרה במקדש יש את 'חמש עשרה המעלות'. וזה לא מקרי. המספר 15, שמורכב מן האותיות יו"ד והאות ה"א, מסמל את פסגת השלמות והחיבור בין כל העולמות שמתבטא בבניין המקדש. "כי ביה ה' צור עולמים" (עפ"י המהר"ל)
- **"בני חבורה שנמנו על הפסח, אם יש כזית לכל אחד ואחד יאכלו, ואם לאו - לא יאכלו" (תוספתא פסחים פרק ז')** לפני ליל הסדר כל אחד צריך להמנות על 'חבורה' מסוימת שהכינה מראש טלה או גדי לקרבן. כמות האנשים על כל טלה תלויה במספר הזיתים שיש בבשר הבהמה. ניקח לדוגמה גדי צעיר השוקל כ- 6 ק"ג ובערך חציו ראוי לאכילה, יצא שיש לנו 300 חלקי כזית, ו- 300 איש יכולים לצאת ידי חובה בקרבן אחד.
- **"כל דכפין ייתי ויכול. כל דצריך ייתי ויפסח" (מתוך ההגדה)** בתחילת ליל הסדר אנו מזמינים אורחים נוספים שיבואו ויאכלו איתנו את קרבן הפסח. אבל רגע, הרי 'אין הפסח נאכל אלא למנויו' ומי שיצטרף עכשיו לא נמנה על החבורה שלנו. איך ייתכן אם כן? ישנה אפשרות מורכבת לעשות תנאי ולכלול מראש אדם שגיע אחר כך לליל הסדר. אך ההסבר הפשוט הוא שאת הקטע הזה היו אומרים לפני זמן ההקרבה - ולמעשה מזמינים אנשים מראש, לפני ליל הסדר, להמנות איתנו על קרבן הפסח.
- **"כיצד צולין את הפסח, מביאין שפוד של רמון, תוחבו מתוך פיו עד בית נקובתו... אין צולין את הפסח לא על השפוד ולא על האסקלא" (משנה מסכת פסחים פרק ז)** הקב"ה מצווה אותנו לצלות את הפסח בשלמותו. על כן היו משפדים את הקרבן ומכניסים אותו לתנור פסחים. לשם כך היו משתמשים בענף של עץ רימון, אשר מצד אחד לא נשרף בקלות ומצד שני לא מוציא הרבה נוזלים, כך שאין חשש שהקרבן יתבשל מהמים שיוצאים מהענף. מאותה סיבה לא משתמשים בשיפוד ברזל, כיוון שהברזל מתחמם ונוצר חשש שפנים הקורבן יתבשל מחום השיפוד ולא יצלה מהאש.
- **"פעם אחת בקש אגריפס המלך לתן (את) עיניו באוכלוסי ישראל. אמר לו לכהן גדול, תן עיניך בפסחים. נטל כוליתא מכל אחד ואחד, ונמצאו ששים רבוא זוגות כליות, כפלים כיוצאי מצרים, חוץ מטמא ושהיה בדרך רחוקה" (עין יעקב על מסכת פסחים)** לעם ישראל היו תקופות שבהן מלכו מלכים רשעים, שהנחילו עבודה זרה בארץ, ומעט מאוד אנשים עלו לרגל לקיים את מצוות פסח. למרות זאת, מסופר לנו שפעם אחת בימי אגריפס ביקשו לספור את עולי הרגלים ולשם כך ספרו את הכליות, אחד החלקים שהקריבו מן קרבן הפסח על המזבח. נספרו 120,000 כליות! אם נצרף זאת לעובדה שמאות אנשים יכולים להימנות על קרבן אחד נבין שמדובר בכמות עצומה.

טיפ טיפה מקדש

ליל הסדר

- **"הֲרַאֲנִי אֶת מְרַאֲיֶךָ הַשְּׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלְךָ כִּי קוֹלְךָ עָרַב וּמְרַאֲיֶךָ נְאוּהַ" (שיר השירים) "הֲרַאֲנִי אֶת מְרַאֲיֶךָ- אֵלֹה עוֹלֵי הַרְגֵל הַשְּׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלְךָ- זֶה קְרִיאַת הַהֵלֶל בְּנוֹעַם כִּי קוֹלְךָ עָרַב- זֶה הַשִּׁיר וּמְרַאֲיֶךָ נְאוּהַ- זֶה הַדּוֹכֵן" (שיר השירים רבה) על פי דברי הרמב"ן חובה על ישראל להשתתף בשירת ההלל בעת ההקרבה. מתואר במדרש, עד כמה ערבה על הקב"ה שירת ההלל. ישראל שרו את ההלל בעת הקרבת קורבן פסח בעזרה ולאחר מכן חזרו ישראל ושרו את ההלל בעת אכילת קורבן פסח, והשירה נשמעה בחוצות ירושלים מפי ההמונים עד ש'עלה קולן למרום'**
- **"כֹּל שֶׁלֹא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלֹה בְּפֶסַח, לֹא יֵצֵא יְדֵי חוּבָתוֹ, וְאֵלֹהֵי הַן, פֶּסַח, מִצֵּה, וּמְרוֹר." (מסכת פסחים פרק י משנה ה) המצה מסמלת את היציאה ממצרים ואת החירות לה זכינו, ואילו המרור מסמל את השעבוד. מה מסמל ה'פסח'? מצוות קרבן הפסח היא המעבר בין השעבוד לחירות. היא המצווה שהבדילה אותנו מהמצרים והפכה אותנו לעם אחד, עם ישראל. הפסח מורה על אחדות עם ישראל כפי שאומר המהר"ל: '...עד שכל ענין הקרבן הוא באחדות'. זאת הסיבה שצריך לצלות את הפסח בשלמותו, ואסור לשבור בו עצם.**
- **"שְׁתֵי חֲלוֹת שֶׁל תּוֹדָה פְּסוּלוֹת מְנַחוֹת עַל גַּג הָאֶצְטָבָא. כָּל זְמַן שֶׁמְנַחוֹת, כָּל הָעַם אוֹכְלִים. נְטִלָה אַחַת, תּוֹלִין, לֹא אוֹכְלִין וְלֹא שׁוֹרְפִין. נְטִלוּ שְׁתֵּיהֶן הַתְּחִילוּ כָּל הָעַם שׁוֹרְפִין." (פסחים א', ה') אנו מצווים: "לא תִשְׁחַט עַל חֶמֶץ דָּם זֶבַח". מהשעה בה מותר להתחיל לשחוט את קרבן הפסח אסור לאכול חמץ. כיום אין בעיה להודיע מתי סוף זמן אכילת חמץ, השעות חושבו מראש והכל כתוב בלוחות השנה. אך מה עשו בזמן שלא היו שעונים ולוחות שנה? היו מניחים שתי חלות תודה שנפסלו כיוון שיש בהן חמץ על גג הסטיו המלכותי שבהר הבית, מקום גבוה שכולם רואים אותו. כל זמן ששתי החלות מונחות שם- מותר לאכול חמץ. הוסרה אחת מהן- מותר ליהנות מהחמץ אך אסור לאכול. הוסרו שתיהן- הגיע זמן שריפת חמץ.**

